

Kunnanhallituksen vastine vuoden 2025 arviointikertomukseen

Vastine noudattaa rakenteeltaan tarkastuslautakunnan arviointikertomusta. Vastineeseen on koottu arviointikertomuksesta kohdat, joihin lautakunnat tai vanhus- ja vammaisneuvosto ovat omassa vastineessaan vastanneet. Kunnanhallituksen vastine, johon on sisällytetty lautakuntien vastineet, on kirjattu *kursiivilla*.

2 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

2.2 Sivistyslautakunnan alainen toiminta

Sivistyslautakunnan vastuualueelle kuuluva kärkihanke ”Liikkuva hyvän mielen Vesilahti” jatkui vuonna 2025. Hankkeen tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten liikkumista, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä ratkoa mielenterveyden pulmia. Kärkihankkeessa on painotettu muun muassa liikuntaympäristöjen kehittämistä, arkiliikunnan lisäämistä sekä eri ikäryhmille suunnattua elintapaohjausta. Vesilahti onkin panostanut yhteisöllisyyden vahvistamiseen niin sivistystoimen kuin teknisentoimen kärkihankkeissa.

’Liikkuva hyvän mielen Vesilahti’ -kärkihankkeen tavoitteina on ollut kouluturvallisuuden edistäminen, kiusaamisen ehkäisy sekä suunnitelmallinen ehkäisevä päihdetyö. Vuoden aikana hankkeen tavoitteiden edistämiseksi toteutettiin useita toimenpiteitä, kuten liikuntamahdollisuuksien lisääminen ulkokuntosalin perustamisella 6.5.2025.

Vesilahti saavutti vuonna 2024 Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustukseen liittyen kuntalaisia osallistettiin aktiivisesti viestinnän, kyselyiden, työpajojen ja erilaisten tilaisuuksien avulla. Yhteistyötä tehtiin esimerkiksi vanhempainyhdistysten kanssa nuoria koskevissa asioissa. Yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa kunta pilotoi mopokoulun teoriaosuutta osallistumalla sen kustannuksiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunta on onnistunut erityisesti liikunnan ja hyvinvointia tukevien toimintaympäristöjen kehittämisessä. Liikuntamahdollisuuksien lisääminen ja kuntalaisten aktivointi / osallistaminen ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti ja konkreettisia toimenpiteitä on toteutettu useilla osa-alueilla.

Sen sijaan mielenterveyden edistämiseen liittyvien tavoitteiden osalta toteutus on jäänyt osin yleiselle tasolle eikä konkreettisia toimenpiteitä ole kaikilta osin kyetty osoittamaan samalla tavalla kuin liikunnan edistämisessä. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kunnan ja hyvinvointialueen välinen vastuunjako mielenterveyden tukemisessa on tulkinnanvarainen ja osaltaan hankaloittaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttamista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeiden tavoitteille asetetaan jatkossa nykyistä selkeämmät mittarit ja arviointitavat erityisesti mielenterveyden ja yhteisöllisyyden edistämisen osalta, jotta myös toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida nykyistä paremmin.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Kunta on onnistunut erityisesti liikunnan ja hyvinvointia tukevien toimintaympäristöjen kehittämisessä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kuntien ja hyvinvointialueiden välinen vastuunjako mielenterveyden tukemisessa on tulkinnanvarainen ja siten haastaa ennaltaehkäisevien toimien toteuttamista kunnassa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeiden tavoitteille asetetaan jatkossa nykyistä selkeämmät mittarit ja arviointitavat, jotta toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida nykyistä paremmin. Tämä erityisesti mielenterveyden ja yhteisöllisyyden edistämisen osalta.

Sivistyslautakunta 8.9.2026 §57:

Kuntien ja hyvinvointialueiden vastuunjako mielenterveyden tukemisessa on sivistyslautakunnan näkemyksen mukaan varsin selkeä ja yhteistyö on kehittynyt entisestään esimerkiksi vuonna 2025 käynnistyneen yhteisövaikuttavuuden toimintamallin kautta. Vesilahden kunnan vuoden 2025 tilinpäätöksen kohdassa 4.2 todetaan, että "Liikkuva hyvän mielen Vesilahti" -kärkihanketta seurataan hyvinvointisuunnitelman indikaattoreiden avulla ja niistä raportoidaan hyvinvointikertomuksessa, jonka lisäksi toimenpiteistä raportoidaan osavuosikatsauksissa. Vesilahden kunnan hyvinvointisuunnitelmassa ja -kertomuksessa on noin 25 indikaattoria mielenterveyden ja yhteisöllisyyden tilan ja tehtyjen toimien vaikuttavuuden arvioimiseksi. Lisäksi kärkihankkeen toimenpiteiden toteutumisesta on raportoitu osavuosikatsauksessa 1-6/2025 sekä tilinpäätöksessä.

2.3 Teknisen toimen ja rakennuslautakunnan alainen toiminta

Tekninen lautakunta teki päätöksen Suomelan ja Järvenrannan asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentamisesta 2025. Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan markkinaoikeuden päätöksen 686/2025 (diaarinumero: 284/2025) mukaan kunnan tarjouspyyntömenettelyssä on havaittu epäselvyyttä huolimatta siitä, että markkinaoikeus on hylännyt teknisen lautakunnan päätökseen suunnatun oikaisuvaatimuksen. Tarkastuslautakunta suosittelee tarkentamaan tarjouspyyntöjä.

Tekninen lautakunta valmisteli Vesilahden kunnan ja Valkkisten Lämpö osakeyhtiön välistä hanketta hakelämpöjärjestelmien siirtämisestä kunnan omistukseen. Hakelämpölaitoksia on sopimuksella yhteensä neljä laitosta. Tarkastuslautakunta pohtii, onko hakelämpölaitosten siirto ollut yksi energiaomavaraisuuden strategisen hankkeen alainen toimenpide.

Vuoden alusta 2025 voimaan tulleen uuden rakennuslain puitteissa Vesilahden kunnan rakennusjärjestystä on lähdetty uudistamaan rakennuslain säädöksiä vastaavaksi. Eduskunnan vahvistamaan rakennuslakiin oli jäänyt vikoja, jotka on oikaistu jälkikäteen. Rakennusjärjestystä ei osin tästä syystä saatu saatettua valmiiksi vuoden 2025 aikana. Tarkastuslautakunta suosittelee saattamaan uutta rakennuslakia vastaavan rakennusjärjestyksen valmiiksi.

Vuoden 2025 aikana rakennusvalvonnassa toteutettiin tarkasteluvuonna asiakastyytyväisyyskysely vuonna 2024 asioineille asiakkaille. Rakennusvalvonta sai keskimäärin hyvän arvosanan toimistaan ja asiakaspalvelusta. Tarkastuslautakunta kuuli rakennusvalvojaa asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksien julkaisemisen yhteydessä. Saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että vain pieni osa asiakkaista eivät olleet täysin tyytyväisiä rakennusvalvonnan toimintaan.

Vuonna 2025 päätettiin, että alun perin teollisuustonteiksi kaavoitetut Metsämantereen alueet uudelleen

kaavoitetaan omakotitalotonteiksi. Tonttikysyntä Metsämantereessa on ollut vilkasta ja tarve uusille omakotitalotonteille on ilmeinen samaan aikaan kun teollisuuskaava-alueelle ei ole riittävää kysyntää. Tarkastuslautakunta kiittää kuntaa päätöksestä tehdä kaavamuutos Metsämantereessa sijaitsevalle teollisuuskaava-alueelle. Alueen hyvä sijainti lisää houkuttelevuutta, kunnan vetovoimaisuutta ja tuo uusia asukkaita Vesilahteen. Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen vahvistamaan kunnan mainetta lähellä seutukunnan kasvukeskusta sijaitsevana väljänä, joustavana ja perheiden palveluihin panostavana asuinpaikkana ja siten erottautumaan positiivisesti varteenotettavana vaihtoehtona uusille asukkaille.

Tarkastuslautakunnat huomioid:

Tarkastuslautakunta suosittaa tarkentamaan ja selkiyttämään tarjouspyyntömenettelyä.

Tarkastuslautakunta on todennut kaudella 2024, että strategiatyö on ollut varsin vaikeaselkoista. Esimerkkinä tästä pohdimme, onko hakelämpölaitosten siirto ollut yksi energiaomavaraisuuden strategisen hankkeen alainen toimenpide.

Tarkastuslautakunta suosittaa saattamaan uutta, vuonna 2025 voimaan tullutta, rakennuslakia vastaavan rakennusjärjestyksen kunnassa valmiiksi, jotta säästyttäisiin epäselvyyksiltä.

Tarkastuslautakunta pitää Metsämantereen kaavamuutosta oikeansuuntaisena toimenpiteenä.

Tekninen lautakunta 9.8.2026 §51:

Arviointikertomuksen luvussa 2.3 "Teknisen toimen ja rakennuslautakunnan alainen toiminta" on käsitelty teknisen lautakunnan, rakennus- ja ympäristölautakunnan sekä kunnanhallituksen toimialoihin kuuluvia asioita. Tekninen lautakunta toteaa, että arviointikertomuksen käsittelyn, vastineiden laatimisen ja havaintojen seurannan näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, että arviointikertomus laadittaisiin jatkossa toimielimittäin. Tämä selkeyttäisi vastuiden kohdentumista sekä helpottaisi arviointien ja annettujen vastineiden seurantaa.

Teknisen lautakunnan toimivaltaan kuuluvina asioina arviointikertomuksessa on käsitelty tarjouspyyntömenettelyä Suomelan ja Järvenrannan asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentamishankkeessa sekä hakelämpölaitosten siirtymistä kunnan omistukseen.

Tarkastuslautakunta suosittaa tarjouspyyntömenettelyjen tarkentamista ja selkiyttämistä. Tekninen lautakunta toteaa, että hankintaprosesseja ja tarjouspyyntöasiakirjojen laatua kehitetään jatkuvasti hankinnoista saatujen kokemusten sekä oikeuskäytännöstä saatavien havaintojen perusteella. Hankintojen valmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota tarjouspyyntöjen yksiselitteisyyteen, vertailuperusteiden selkeään esittämiseen sekä markkinaoikeuden ratkaisujen pohjalta saatujen kokemusten hyödyntämiseen. Tavoitteena on varmistaa avoin ja tasapuolinen kilpailutus sekä vähentää tulkinnanvaraisuuksia hankintamenettelyissä.

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan pohtinut hakelämpölaitosten siirron yhteyttä kunnan energiaomavaraisuuteen liittyviin strategisiin tavoitteisiin. Tekninen lautakunta toteaa, että hakelämpölaitosten siirtämisen kunnan omistukseen tavoitteena on ollut vahvistaa kunnan lämmöntuotannon toimintavarmuutta, kustannusten hallintaa sekä mahdollisuuksia kehittää paikallisiin

energialähteisiin perustuvia energiaratkaisuja. Järjestelyllä on samalla selkeytetty lämmöntuotannon järjestämiseen liittyviä vastuita, omistusta sekä hankinta- ja sopimusjärjestelyjä. Toimenpiteen voidaan katsoa tukevan kunnan energiaomavaraisuuteen liittyviä strategisia tavoitteita.

Tekninen lautakunta toteaa lisäksi, että arviointikertomuksessa käsitelty rakennusjärjestyksen uudistaminen kuuluu rakennus- ja ympäristölautakunnan toimialaan ja Metsämantereen kaavamuutos kunnanhallituksen toimialaan. Tekninen lautakunta ei ota näihin asioihin kantaa omassa vastineessaan.

Rakennus- ja ympäristölautakunta 1.9.2026 §64:

Rakennus- ja ympäristölautakunta merkitsee arviointikertomuksen tiedoksi ja toteaa, että arviointikertomuksessa rakennusvalvontaan liittyvässä tarkastelussa on käytetty paikoin kunnan organisaatiosta poikkeavia nimikkeitä. Arviointikertomuksen tekstissä viitataan rakennuslautakuntaan, vaikka Vesilahden kunnassa rakennusvalvontaviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta. Lautakunta pitää tärkeänä, että arviointikertomuksissa käytetään kunnan toimielimiä koskevia täsmällisiä ja ajantasaisia nimityksiä.

Rakennusjärjestyksen uudistaminen on edennyt rakentamislain edellyttämällä tavalla. Lausuntopalautteen käsittelyn ja jatkovalmistelun jälkeen tavoitteena on saattaa uusi rakennusjärjestys hyväksyttäväksi ja voimaan vuoden 2026 aikana. Rakennusjärjestyksestä koskevien havaintojen osalta lautakunta huomauttaa, että arviointikertomuksessa käytetään virheellisiä lainsäädäntöä koskevia nimikkeitä. Kertomuksessa viitataan vuonna 2025 voimaan tulleeseen rakennuslakiin, vaikka 1.1.2025 voimaan tullut laki on rakentamislaki. Rakennuslaki nimenä viittaa vuonna 1959 voimaan tulleeseen ja myöhemmin vuonna 2000 maankäyttö- ja rakennuslain voimaantulon yhteydessä kumottuun lakiin.

Arviointikertomuksessa todetaan tarkastuslautakunnan kuulleen rakennusvalvojaa asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten julkaisemisen yhteydessä. Vesilahden kunnassa ei kuitenkaan ole rakennusvalvojan virkaa, vaan rakennusvalvonnan viranhaltijana toimii rakennustarkastaja. Rakennustarkastajaa kuultiin tarkastuslautakunnan kokouksessa 30.9.2025 rakennusvalvonnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muista ajankohtaisista asioista. Tältä osin arviointikertomuksen kirjaus ei täysin vastaa kuulemisen tarkoitusta. Vaikka kuuleminen ei kohdistunut yksinomaan asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten käsittelyyn, rakennus- ja ympäristölautakunta yhtyy tarkastuslautakunnan havaintoon rakennusvalvonnan hyvänä säilyneestä asiakastyytyväisyydestä. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset oli käsitelty rakennus- ja ympäristölautakunnassa jo aiemmin, ja niitä hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

2.4 Henkilöstö

Vuonna 2025 Vesilahden henkilöstömäärä oli pienessä laskussa. Kunnan palveluksessa työskenteli 31.12.2025 yhteensä 203 henkilöä, joka on 7 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2024. Myös tilapäisten henkilöiden määrä on hieman vähentynyt. Keväällä 2025 kunnassa käytiin talouden tasapainottamisohjelmaan liittyneet yhteistoimintaneuvottelut, joiden seuraukset näkyivät myös henkilöstörakenteessa ja resurssien kohdentumisessa. Taloudellisista ja tuotannollisista syistä lakkautettiin eräitä tehtäviä, mm. hallintojohtajan virka ja elinvoimakoordinaattorin toimi. Hallintojohtajan

virka integroitiin yhdistettyyn talous- ja hallintojohtajan virkaan ja tehtävät jaettiin useamman viranhaltijan hoidettavaksi.

31.12.2025 työsuhteessa olevista henkilöistä valtaosa oli naisia (176 henkilöä) ja ainoastaan 27 miehiä. Kaikista työsuhteista kokoaikaisessa työsuhteessa työskenteli 156 henkilöä eli 77 prosenttia kaikista palkkasuhteessa olevista.

Kesätyöntekijöitä kunnassa vuonna 2025 oli yhteensä 46 henkilöä.

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2024 arviointikertomuksessaan huomiota henkilöstön vaihtuvuuden tasaantumiseen. Tilanne näyttääkin stabiloituneen aiempien vuosien vaihtuvuudesta. Vesilahdessa on viime vuosina panostettu henkilöstön hyvinvointiin monin eri tavoin ja tarkastuslautakunta kiittää panostuksesta kuntaa. Myös yhteiskunnallinen tilanne ja Suomessa vallitseva korkea työttömyys vaikuttanevat vaihtuvuuden tasaantumiseen, mutta on kuitenkin muistettava, että henkilöstön hyvinvointi, keskeisten toimien pysyvyys ja siten kokemukseen ja tietoon perustuva johtaminen helpottavat toiminnan suunnittelua ja ennen kaikkea viestintää kunnan organisaatiossa. Käsityksemme mukaan Vesilahti on pidetty työnantaja.

Vuoden 2025 henkilöstöraportin mukaan mielenterveyteen liittyvien sairaspöissaolöjien määrä on kasvanut samalla, kun tuki- ja liikuntaelinsairauksien sairauspöissaolöt ovat vähentyneet. Tarkastuslautakunta kysyy, miten kunnassa aiotaan reagoida henkilöstön kasvaviin mielenterveyden haasteisiin ja aivoterveiden ylläpitämiseen?

Tarkastuslautakunnat huomiöt:

Henkilöstön vaihtuvuus on tasaantunut aiemmista vuosista. Vesilahti on pidetyn työnantajan maineessa. Kunnan tulee kuitenkin jatkossakin panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja sen onnistumista arvioidakseen toteuttaa säännöllisesti työhyvinvointikyselyjä.

Erityisen tärkeää on huolehtia henkilöstön hyvinvoinnista tulevina vuosina, kun eläköityvien työntekijöiden määrä kasvaa ja kunta tarvitsee uusia työntekijöitä.

Miten kunnassa aiotaan reagoida henkilöstön kasvaviin mielenterveyden haasteisiin ja aivoterveiden ylläpitämiseen?

Kunnanhallitus:

Vesilahden kunnan vuoden 2025 henkilöstöraportissa havaittu mielenterveyteen liittyvien sairaspöissaolöjien kasvu ei ole yksinomaan Vesilahden kuntaa koskeva ilmiö, vaan vastaavaa kehitystä on havaittavissa laajasti koko julkisella sektorilla. Mielenterveysperusteisten sairaspöissaolöjien lisääntyminen on viime vuosina noussut merkittäväksi työelämän ja työkyvyn haasteeksi, mikä näkyy sekä sairaspöissaolöjien että työkyvyttömyysriskien kasvuna eri toimialoilla. Työterveyslaitoksen mukaan mielenterveysperusteiset sairaspöissaolöt ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina. Erityisesti ahdistuneisuushäiriöihin liittyvät pöissaolöt ovat lisääntyneet, ja mielenterveyteen liittyvät työkykyhaasteet näkyvät laajasti suomalaisessa työelämässä eri toimialoilla ja väestöryhmissä. Kevan mukaan mielenterveyden häiriöt ovat ohittaneet tuki- ja liikuntaelinsairaudet yleisimpänä

sairauspoissaolojen syynä julkisella alalla. Erityisesti ahdistuneisuushäiriöistä johtuvat vähintään 10 päivää kestävät sairauspoissaolot ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosina.

Vesilahden kunnassa henkilöstön työkyvyn tukeminen perustuu pitkäjänteiseen työkykyjohtamiseen ja sen jatkuvaan kehittämiseen. Vuoden 2025 lopussa kunnan varhaisen välittämisen malli päivitettiin työkyvyn aktiivisen tuen malliksi, joka otettiin käyttöön vuoden 2026 alussa. Samalla käyttöön otettiin Työkyvyn tuki -sovellus, jonka avulla työkykyyn liittyviä haasteita voidaan tunnistaa aiempaa järjestelmällisemmin ja oikea-aikaisemmin yhteistyössä esihenkilöiden, henkilöstöhallinnon ja työterveyshuollon kanssa. Lisäksi henkilöstöhallinnon työkykyasioihin käytettävissä olevia resursseja on vahvistettu, mikä mahdollistaa työhyvinvoinnin kehittämisen ja aiempaa tiiviimmän tuen esihenkilöille työkykytilanteiden käsittelyssä. Työkyvyn tukemisen toimintamalleja kehitetään aktiivisesti. Tästä esimerkkeinä ovat keväällä 2026 käyttöön otettu korvaavan työn toimintamalli sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisyyn laaditut toimintatavat. Tavoitteena on tunnistaa työkykyyn vaikuttavat tekijät mahdollisimman varhain sekä tarjota oikea-aikaista tukea ennen ongelmien pitkittymistä.

Mielenterveyden, aivoterveyden ja työkyvyn ylläpitäminen edellyttää työnantajan ja työntekijän välistä yhteistyötä. Työnantajalla on työturvallisuuslain mukainen velvollisuus huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä sekä ottaa huomioon työhön, työolosuhteisiin, työympäristöön ja työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät tekijät. Työntekijällä puolestaan on velvollisuus noudattaa työnantajan antamia ohjeita ja määräyksiä sekä huolehtia käytettävissään olevin keinoin omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työkyvyn ylläpitäminen edellyttää hyvää yhteistyötä työntekijän, esihenkilön ja työterveyshuollon välillä. Työkykyä tuetaan muun muassa säännöllisellä vuoropuhelulla, työterveysyhteistyöllä, työterveysneuvotteluilla, työn järjestelyillä sekä aktiivisen tuen toimintatavoilla. Näiden tavoitteena on ehkäistä ja ennakoida työkyvyn heikkenemistä, tukea työssä jaksamista sekä mahdollistaa työssä jatkaminen erilaisissa elämäntilanteissa.

Henkilöstön hyvinvoinnin kehittämisen tueksi kunnassa toteutetaan säännöllisesti henkilöstö- ja työhyvinvointikyselyitä, joiden avulla seurataan henkilöstön kokemuksia, tunnistetaan kehittämiskohteita ja arvioidaan toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Työhyvinvoinnin ja työkyvyn johtamisessa tiedolla johtamisen merkitys korostuu entisestään. Tavoitteena on kehittää tiedon hyödyntämistä nykyistä systemaattisemmin hyödyntämällä henkilöstökyselyiden, sairauspoissaolojen, työterveyshuollon raporttien sekä muiden henkilöstötunnuslukujen tuottamaa tietoa päätöksenteon, ennakoinnin ja kehittämistoimenpiteiden tukena.

Vesilahden kunnassa tunnistetaan, että henkilöstön työkyvyn, mielenterveyden ja aivoterveyden tukemisen merkitys korostuu tulevana vuosina entisestään myös työvoiman saatavuuden näkökulmasta. Eläköityvien työntekijöiden määrän kasvaessa henkilöstön työssä jaksaminen, työurien pidentäminen ja työkyvyn ylläpitäminen ovat keskeisiä tavoitteita. Vesilahden kunta jatkaa työkykyjohtamisen kehittämistä ja työhyvinvointia tukevien toimintatapojen vahvistamista yhteistyössä henkilöstön, esihenkilöiden, työterveyshuollon ja muiden sidosryhmien kanssa.

Täydennyksenä arviointikertomuksessa esitettyyn kesätyöntekijöiden lukumäärään todetaan, että kesätyöntekijöitä oli 46 ja heistä 22 oli nuoria yläkouluikäisiä (tieto esitetty henkilöstöraportissa). Lisäksi virkanimikkeitä koskevana huomiota todetaan, että kunnassa on hallinto- ja talousjohtajan virka, eikä talous- ja hallintojohtajan virkaa.

2.5 Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Vesilahti sai positiivista julkisuutta saavuttamalla maan parhaimman HYTE-kertoimen, joka perustuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin kunnassa. HYTE-kertoimen perusteella jaetaan hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta lähes 400 miljoonaa euroa (1,46 %) Vuonna 2025 HYTE-kertoimen perusteella jaettiin kunnille noin 116 miljoonaa euroa valtionosuutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Vesilahti on aktiivinen kunta, jossa on toteutettu monia aktiviteetteja ja kannustetaan kuntalaisia monin eri tavoin huolehtimaan omasta terveydestään, muun muassa liikkumalla. Vesilahden HYTE-kerroin oli maan korkeimmassa kannustinluokassa. Tämä saavutus osoittaa, että Vesilahdessa on panostettu oikealla tavalla kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseen. Tarkastuslautakunta kiittää sivistystoimea erinomaisesta panostamisesta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja tukemiseen.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Vesilahti saavutti vuonna 2025 parhaan mahdollisen HYTE-kertoimen ja sai sen perusteella lisärahoitusta kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Vesilahden HYTE-kerroin oli maan korkeimmassa kannustinluokassa. Tämä saavutus osoittaa, että Vesilahdessa on panostettu oikealla tavalla kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseen. Kannustamme jatkamaan ennaltaehkäisyn toimia terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistäminen

Kuntalain 410/2015 mukaan kunnanhallituksen on asetettava kuntaan vaikuttamistoimielimet; vanhusneuvoston (27§), vammaisneuvoston (28§) ja nuorisovaltuuston (29§). Kunnanhallituksen on näin toimiessaan varmistettava, että varsinkin ikääntyneellä väestöllä ja vammaisväestöllä on riittävät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kunnassa. Lähtökohtaisesti näitä lakiin perustuvia vaikuttamistoimielimiä ei saa yhdistää, koska kyse on lain velvoitteesta, ei harkinnanvaraisuudesta. Pääsääntöisesti yksi yhteinen toimielin ei riitä täyttämään lain velvoitetta. Yhdistäminen voisi olla perusteltua pienessä kunnassa, jossa toimijakenttä on suppea, mutta silloinkin edellytys on, että niin vanhusväestön kuin vammaisten osallistumisoikeus toteutuu täysimääräisesti. Yhdistäminen voi olla ristiriidassa kuntalain velvoitteen kanssa, koska em. ryhmien tarpeet ovat erilaisia ja edustavuus voi heikentyä. Kaudella 2025 Vesilahden kunnanhallitus teki esityksen vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistämisestä. Neuvostot yhdistettiin valtuuston päätöksellä, mutta päätös ei ollut yksimielinen. Yhdistetyllä vanhus- ja vammaisneuvostolla on varsin laaja, ja toisistaan vahvasti erillään oleva vastuualue. Tarkastuslautakunta nostaa esiin huolen vanhus- ja vammaisväestön oikeuksien toteutumisesta Vesilahdessa, ja tiedustelee kunnanhallitukselta, 1) onko kunnanhallitus seurannut yhdistetyn neuvoston toimintaa ja 2) onko yhdistetyllä toimielimellä kunnanhallituksen mielestä riittävät resurssit ja ennen kaikkea riittävä osaaminen niin vanhusväestön kuin vammaistenkin etujen valvomiseen?

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, voiko yhdistetyllä neuvostolla olla riittävät resurssit ja osaaminen toteuttaa kuntalain velvoittamaa vanhus- ja vammaisväestön oikeuksien yhdenvertaisuutta ja

osallisuutta. Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten KH seuraa yhdistetyn neuvoston toimintaa ja varmistaa riittävät resurssit ja osaamisen kummankin väestöryhmän edunvalvontaan?

Vanhus- ja vammaisneuvosto 27.8.2026 §58:

Vesilahden vanhus- ja vammaisneuvosto on käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esiin nostettua huolta siitä, onko yhdistetyllä neuvostolla riittävät resurssit ja osaaminen sekä ikääntyneiden että vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseen. Neuvosto pitää tärkeänä, että yhdistämisen vaikutuksia seurataan suunnitelmallisesti ja että molempien väestöryhmien näkökulmat näkyvät toiminnassa yhdenvertaisesti.

Yhdistetty neuvosto aloitti toimintansa syksyllä 2025, joten kokemusta on kertynyt vasta ensimmäiseltä toimintavuodelta. Kokoonpanossa on asiantuntemusta molempien kohderyhmien osalta ja yhteys Pirkanmaan hyvinvointialueen sekä vanhusneuvostoon että vammaisneuvostoon. Niissä käsitellyt asiat tuodaan säännöllisesti neuvoston kokouksiin, ja neuvosto ottaa niihin tarvittaessa kantaa. Pirhan vammaisneuvoston jäsen Eija Nurmi on lisäksi edistänyt selvitystä vammaisten henkilöiden palvelujen toteutumisesta Vesilahdessa ja niiden mahdollisista tehostamistarpeista. Saatujen tietojen mukaan Vesilahdessa 18 henkilöä saa henkilökohtaista apua, 26 henkilöä liikkumisen tukea ja yhdeksän henkilöä muita vammaispalveluja. Neuvostosta on myös osallistuttu Pirhan vaikuttamistoimielinten asukastilaisuuteen, joka koski molempia kohderyhmiä.

Neuvosto on vahvistanut osaamistaan kutsumalla kokouksiinsa järjestöjen ja palvelujen edustajia. Esittelyissä ovat olleet muun muassa Vesilahden SPR:n ystävä- ja vapaaehtoistoiminta, Näkövammaiset lapset ry sekä Tampereen Kehitysvammaisten Tuki ry. Tammikuun 2026 kokouksessa Vesilahden Lähitorin vastuuhenkilö esitteli yksityiskohtaisemmin ikääntyneille ja vammaisille henkilöille suunnattuja palveluja. Tällaiset kuulemiset laajentavat neuvoston tietopohjaa, vahvistavat yhteistyötä ja auttavat tunnistamaan eri kohderyhmien tarpeita.

Neuvosto on kiinnittänyt kunnan suuntaan huomiota palvelujen, tilojen, viestinnän ja liikkumisympäristöjen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Keskusteluissa on korostettu myös kommunikoinnin rajoitusten ja turvallisuuden huomioon ottamista sekä lainsäädännön velvoitteita. Neuvosto on sopinut, että havainnot ja kehittämistarpeita viedään kunnanhallituksen edustajan välityksellä kunnan valmisteluun. Konkreettisena tuloksena Ristiveräjän kaiteisiin liittyneet puutteet on saatu korjatuiksi. Neuvosto on antanut lausuntoja ja kommentteja kunnan suunnitelmiin sekä nostanut esiin myös palvelujen toimivuutta, asumista, osallisuutta ja monikanavaista viestintää koskevia kysymyksiä.

Neuvosto on rohkaissut kuntalaisia, olemaan suoraan yhteydessä neuvoston jäseniin heitä (kuntalaisia) koskevissa asioissa ja tuomaan esiin havaintojaan, tarpeitaan ja kehittämisideoituaan. Neuvoston kokouksissa käsitellyistä asioista on lisäksi julkaistu tiivistelmä kunnan Facebook-sivulla, mikä lisää toiminnan avoimuutta ja helpottaa tiedonsaantia. Neuvosto on myös kartoittanut mahdollisuuksia toteuttaa kuntalaisille mahdollisimman saavutettava kysely viestinnästä, palvelutarpeista ja odotuksista. Kyselyn tavoitteena olisi vahvistaa erityisesti niiden henkilöiden osallistumista, joiden ääni ei muuten helposti tule kuulluksi.

Neuvosto on saattanut loppuun edellisen vammaisneuvoston käynnistämän vertaistoiminnan kartoituksen sekä esitteen painamisen ja jakelun Ristiveräjällä, Lähitorilla, terveyskeskuksessa ja kirjastossa. Esite päivitetään vuosittain. Keväällä 2026 järjestettiin Lammasniemessä ikääntyneille ja kaikenikäisille vammaisille henkilöille avustajineen avoin kohtaamis- ja vaikuttamistilaisuus, jossa esiteltiin myös Lähitorin toimintaa. Molemmat kohderyhmät olivat hyvin edustettuina ja tilaisuudesta saatiin myönteistä palautetta. Neuvosto on osallistunut jo kauden 2025 aikana ja osallistuu edelleen lisäksi IkiHyte-verkostoon ja valmistelee vuosikellonsa mukaisesti muun muassa kansainvälisen vammaisten päivän toimintaa vuodelle 2026.

Neuvoston tämänhetkisen kokemuksen perusteella yhdistetty toimintamalli on mahdollistanut molempien kohderyhmien asioiden käsittelyn ja myös niiden yhteisten kysymysten tarkastelun. Samalla neuvosto tunnistaa, että vastuualue on laaja ja ryhmien tarpeet voivat poiketa toisistaan. Riittävä osaaminen ei voi perustua vain yksittäisten jäsenten asiantuntemukseen, vaan sitä tulee vahvistaa kuulemisilla, koulutuksella, järjestö- ja asiantuntijayhteistyöllä sekä vammaisten henkilöiden ja ikääntyneiden omien kokemusten järjestelmällisellä kokoamisella.

Neuvosto esittää, että kunnanhallitus seuraa vuosittain yhdistetyn neuvoston toimintaedellytyksiä vähintään toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen, annettujen lausuntojen ja kannanottojen, toteutettujen kuulemisten ja tapahtumien sekä molempien väestöryhmien edustavuuden perusteella. Seurannassa tulee arvioida myös, saako neuvosto valmisteltavat asiat käsiteltäväkseen riittävän varhain ja onko sillä käytettävissään riittävä sihteer-, viestintä-, koulutus- ja tapahtumatuki. Tarvittaessa toimintatapaa, kokoonpanoa tai resursseja tulee tarkistaa.

Neuvoston arvion mukaan yhdistetyn toimielimen tavoitteet ovat ensimmäisen toimintavuoden aikana toteutuneet hyvin. Koska tarkastelujakso on kuitenkin vielä lyhyt, yhdistämisen onnistumisesta ei ole perusteltua tehdä lopullista johtopäätöstä. Neuvosto pitää tärkeänä, että kunnanhallitus vastaa tarkastuslautakunnan kysymyksiin kuvaamalla konkreettisesti nykyisen seurannan ja tuen sekä sitoutumalla arvioimaan yhdistetyn mallin toimivuutta yhdessä neuvoston kanssa viimeistään toimintakauden 2026 päättyessä.

Kunnanhallitus:

Vesilahden kunnanvaltuusto on hyväksynyt vanhus- ja vammaisneuvoston toimintasäännön 19.5.2025 §34. Toimintasäännössä on määritetty mm. vanhus- ja vammaisneuvoston tehtävä ja toimikausi. Toimintasäännön mukaan neuvoston toimintakertomus annetaan tiedoksi valtuustolle.

Kunnanhallitus on nimennyt vanhus- ja vammaisneuvoston jäseniä 16.6.2025 §162 sekä nimennyt kunnanhallituksen edustajaksi neuvostoon Miiä Rajalan. Kunnanhallitus on täydentänyt jäsenistöä sekä nimennyt neuvostolle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kokouksessaan 11.8.2025.

Kunnanhallituksen neuvostoon nimeämä kunnanhallituksen edustaja toimii yhdyslinkkinä kunnanhallituksen ja neuvoston välillä, minkä lisäksi kunnanhallituksen puheenjohtaja ja neuvoston puheenjohtaja ovat säännöllisesti yhteydessä. Vanhus- ja vammaisneuvoston sihteeriksi on osoitettu hyvinvointisuunnittelija. Kunnanhallituksen näkemyksen mukaan vanhus- ja vammaisneuvostolle on osoitettu tarvittavat resurssit ja neuvostolla on osaamista sille kuuluvien tehtävien hoitamiseen.

Työllisyyspalvelut

Työttömien määrä kasvaa valtakunnallisesti. Myös Vesilahdessa luku on kasvanut hiljalleen, vaikka kunnan työttömien työnhakijoiden määrä onkin valtakunnallisia ja seutukunnallisia keskimääräisiä lukuja alhaisempi. Joulukuussa 2025 Vesilahdessa työttömänä oli 202 henkilöä eli 9,1 prosenttia. Kasvua vuodessa on ollut prosentin verran (vuoden 2024 luku 8,1 prosenttia).

Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien hoidettavaksi vuoden 2025 alussa. Siirron myötä kuntien vastuulle on vyörytetty aiempaa enemmän kustannuksia työllisyyden hoidosta, mikä on tarkoittanut kasvavaa kustannuspainetta myös Vesilahdelle. Työttömyyden hoidon kokonaiskustannukset Vesilahdella olivat vuonna 2025 noin 700 000 euroa, mikä haastaa kunnan taloutta merkittävästi. Työvoimapalvelujen toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan ja tarkastuslautakunta kannustaakin kuntaa pitämään aktiivisesti yllä keskustelua ja tarkastelemaan lähivuosina myös muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Työvoimapalvelujen toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan. Kannustamme aktiivisesti tarkastelemaan muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen. Miten kunta valvoo työllisyyspalvelujen toiminnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta ja millaisin mittarein? Miten kunta tukee / voiko tukea pitkäaikaistyöttömien työllistymistä?

Kunnanhallitus:

Kunnalle toimitetaan asiakastyöstä ja työttömien määrästä kuukausiraportit. Taloutta seurataan säännöllisesti talousvastaavien ja kuntajohtajien kokouksissa.

Vesilahti on mukana kehyskuntien eläkemahdollisuuksien selvitysten pilotissa.

4 Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja kysymykset:

Henkilöstö:

Kunnassa on viime vuosina panostettu henkilöstön hyvinvointiin. Vaihuvuus näyttää kääntyneen pysyvyydeksi, mikä kertoo osaltaan siitä, että Vesilahti on onnistunut työnantajana. Henkilöstöön panostaminen on parantanut työhyvinvointia myös työhyvinvointikyselyn perusteella. Kunnan tulee panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja onnistumista arvioidakseen toteuttaa säännöllisesti työhyvinvointikyselyjä myös tulevina vuosina.

Erityisen tärkeää on huolehtia henkilöstön hyvinvoinnista tulevina vuosina, kun eläköityvien työntekijöiden määrä kasvaa ja kunta tarvitsee uusia työntekijöitä.

Kuntalaisten hyvinvointi:

Vesilahti saavutti maan parhaan HYTE-kertoimen. Vesilahdessa toteutetaan useita aktiviteetteja, joiden tavoitteena on kannustaa kuntalaisia huolehtimaan omasta terveydestään muun muassa liikkumalla. Tarkastuslautakunta kiittää sivistystoimea vahvasta panostamisesta kuntalaisten ja tiedustelee, millaisiin mittarein jo nyt erinomaisen HYTE-kertoimen tuloksiin varaudutaan jatkossa?

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026-2029 8.12.2025 §84. Hyvinvointisuunnitelmassa on määritetty seurattavat indikaattorit. Sivistyslautakunnan vastine asiakirjan kohdassa 2.2

Lisäksi tarkastuslautakunta kiittää onnistuneesta Ämmänhaudanmäen pilotista, jossa osallistettiin asukkaita oman asuinalueensa kehittämiseen.

Vanhus- ja vammaisväestön osallisuuden toteutumisesta tarkastuslautakunta esittää huolensa ja tiedustelee, miten yhdistetyn vanhus- ja vammaisneuvoston resurssit ja ennen kaikkea osaaminen riittävät varmistamaan, että myös erityisryhmien osallisuus tulee huomioiduksi kunnassa?

Vastine asiakirjan kohdassa 2.5

Työllisyyspalvelut ja työllisyyden hoito:

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Niiden toteutumista sekä kustannuksiltaan että palvelutasoltaan tulee seurata tarkkaan. Kannustamme aktiivisesti tarkastelemaan muita mahdollisia vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen toteuttamiseen.

Kuntastrategia:

Tarkastuslautakunta kiittää uudesta, huomattavasti aiempaa yksinkertaisemmasta kuntastrategiasta, joka on huomattavasti selkeämpi kuin aiempi ja tavoitteet helpommin hahmotettavissa. Tarkastuslautakunta kannustaa pitämään strategian jalkauttamisen mahdollisimman yksinkertaisena, jolloin sen vaikuttavuutta on helpompi mitata. Kysymme: millaisia mittareita on suunniteltu arvioimaan uuden strategiakauden toiminnan tuloksellisuutta?

Kunnanhallitus:

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 18.5.2026 §19 kuntastrategian toimeenpano-ohjelman vuosille 2026-2030. Toimeenpano-ohjelmassa ilmenee toimenpiteet ja mittarit, joita tarkennetaan vuosittain talousarviossa.

Tilinpäätös:

Kunnan talous toteutui niukasti ylijäämäisesti alkuperäisen reilusti alijäämäisen (667 tuhatta euroa) toteuman sijaan. Kunta ei täytä kriisikunnan kriteerejä muilta, kuin yhden muuttujan osalta. Taloutta tulee seurata jatkossakin, mutta samalla on muistettava, että kunnan toiminnan tuloksellisuutta ei voi mitata ainoastaan taloudellisen onnistumisen kautta.

Tilikauden 2025 tulos päättyi niukasti ylijäämäiseksi. Suurin yksittäinen ja merkittävä muutos oli sivistystoimen talousarvion alitus, lähes 700 ke. Kunta ei täytä kriisikunnan kriteerejä muilta, kuin yhden muuttujan osalta, mutta samalla on muistettava, että kunnan toiminnan tuloksellisuutta tarkastellaan myös toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja kuntalaisille suunnattavien palvelujen toteutumisen kautta. Tarkastuslautakunta kannustaa viranhaltijoita yhdessä luottamusjohdon kanssa pohtimaan, vaarantaako talouden tasapainottamisohjelma joidenkin kuntaa velvoittavien ja kuntalakiin perustuvien vastuiden hoitamisen riittävällä tavalla.

Kunnanhallitus:

Osana talouden tasapainotusohjelman laatimista arvioitiin toimenpiteiden vaikutuksia. Kunnan lakisääteisten vastuiden hoitaminen ei ole vaarantunut.

Toimivat palvelut kuntalaisille:

Kunnan toiminnan tuloksellisuuden mittareina on talouden seurannan lisäksi toimivat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi. HYTE-kerroin on merkittävä mittari ja siinä Vesilahti onnistui erinomaisesti tilikaudella 2025. Kysymme, miten ja millaisilla mittareilla kunta panostaa jatkossa kuntalaisille suunnattavien palvelujen tuottamisessa?

Kunnanhallitus:

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026-2029 8.12.2025 §84. Hyvinvointisuunnitelmassa on määritetty seurattavat indikaattorit. Valtuusto on hyväksynyt kuntastrategian vuosille 2026-2030 8.12.2025 §85 ja kuntastrategian toimeenpano-ohjelman vuosille 2026-2030 18.5.2026 §19. Toimeenpano-ohjelmassa ilmenee toimenpiteet ja mittarit, joita tarkennetaan vuosittain talousarviossa.

Kysymykset:

Miten kunta panostaa henkilöstön mielenterveyteen ja aivoterveystä huolehtimiseen?

Vastine kohdassa 2.4.

Millaisia konkreettisia mittareita asetetaan niin henkilöstön kuin kuntalaisten hyvinvointiin panostamiseen?

Vastine kohdassa 4 osiossa kuntastrategia

Miten seurataan, että yhdistetyllä vanhus- ja vammaisneuvostolla on riittävät resurssit, osaaminen ja asiantuntijuus varmistamaan, että kahden toisistaan erillisen erityisryhmän osallisuus tulee huomioiduksi? Miten toteutumista arvioidaan?

Vastine kohdassa 2.5.

Miten kunta valvoo työllisyyspalvelujen toiminnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta? Onko tähän määritelty mittareita ja millaisia?

Vastine kohdassa 2.5.

Miten kunta tukee / voiko tukea pitkäaikaistyöttömien työllistymistä?

Vastine kohdassa 2.5.

Millaisia mittareita on suunniteltu arvioimaan uuden strategiakauden toiminnan tuloksellisuutta?

Vastine kohdassa 4 osiossa kuntastrategia

Miten arvioidaan riskiä siitä, vaarantaako meneillään oleva talouden tasapainottamisohjelma joidenkin kuntaa velvoittavien ja kuntalakiin perustuvien vastuiden hoitamisen riittävällä tavalla?

Vastine kohdassa 4 tilinpäätös